# GAZETA KRAKOWSKA

No. 90.

z KRAKOWA dnia 10 LISTOPADA 1824 roku we SRODĘ.

*Z Warszawy d. 1 Listopada.*

*Kommissyia Centralna Likwidacyyna Królestwa Polskiego.*

Odwołuiąc się do Ustawy Rządu na dniu 25 Maia r. b. zapadłey, w Dzienniku Praw (w Tomie 8 pag: 426) umieszczoney, i przez pisma publiczne ogłoszoney, stanowiącey *prekluzyyny termin do dnia 1 Stycznia* 1823 r. tak dla Władz iako też prywatnych osób do złożenia w Kommissyi Centralney Likwidacyyney wszelkich rachunków i dowodów, które by na usprawiedliwienie pretensyi z czasu Rządu Pruskiego, Austryiackiego oraz Xięztwa Warszawskiego posłużyć mogły; ponieważ termin ten z dniem każdym upływa, ostrzega więc po raz ostatni każdego, kogo to dotyczeć może, iż ieżeli bądź rachunków, bądź dowodów, naypóźniey do końca roku bieżącego w Biorze Kommissyi Centralney Likwidacyyney nie złoży, żadne tłumaczenia z dniem 1 Stycznia następuiącego roku przyięte nie będą, i złożone później dowodu, iako na zawsze upadłe, bezskutecznie zwrócone zostaną.

Powtarza nadto Kommissyia Centralna Likwidacyyna obwieszczenie swoie z dnia 6 Sierpnia r. b. w Gazecie Warszawskiey Nro 127 i Korrespondenta Warszawskiego Nro 127 umieszczone, względnie składania w oryginałach w tymże samym terminie: — Bonów Francuzkich dziesięć-tysiączno-frankowych — Obligacyi hypotecznych — Biletów kassowych — Certyfikatów Kommissyi Centralney Likwidacyyney Xięztwa Warszawskiego — Obligacyi Rządu Austryiackiego, niemniey Kwitów białych i niebieskich tegoż Rządu za pożyczkę i liwerunek na obligacyie niezamienionych — Poświadczeń woyskowych na żołd zaległy Xięztwa Warszawskiego i t. p. za które to oryginały w zamian dowody drukowane przez Kommissyią Centralną Likwidacyyną wydawane będą.

Ze zaś Kommissyia Rządowa Woyny znaczną liczbę wspomnionych poświadczeń woyskowych, po których odebranie właściciele dotąd się nie zgłosili, na teraz do Kommissyi Centralney Likwidacyyney odesłała; chcąc przeto ułatwić nie maiącym sposobności udania się do Warszawy, możność osiągnienia potrzebney o tem wiadomości, wydrukowane listy imienne takowych właścicieli cywilnych, w dniu dzisieyszym Kom-

missyiom Woiewódzkim, dla udzielenia Kommissarzom Obwodowym i Urzędom Municypalnym Kommissyia Centralna Likwidacyyna przesłała.

Każdy zatem bądź woyskowy (których lista nader liczna nie mogła bydź przesłaną) ieżeli na teraz nie iest w służbie czynney, bądź Cywilny, któryby się mniemał właścicielem zaległego poswiadczenia, na żołd, lub inną należność wystawionego, winien się zastósować do urządzenia Kommissyi Rządowey Woyny z d. 30 Grudnia 1819 r. przez Kommissyią Centralną Likwidacyyną w dniu 24 miesiąca Września r. b. w pismach publicznych ponowionego, to iest: złożyć świadectwo władzy mieyscowey z xięgi ludności, iako przy końcu Maia 1819 r. był Obywatelem lub mieszkańcem Królestwa Polskiego. — Jeżeli zaś iest nabywcą, albo spadkobierca poświadczenia, dowieść powinien świadectwem z xięgi ludności, że takim Obywatelem lub mieszkańcem był pierwotny właściciel. Tego rodzaiu wyciągi, oraz oświadczenie prawa do poświadczenia, Kommissyia Centralna Likwidacyyna przyymować będzie na papierze prostym do końca r. b. bądź osobiście złożone, bądź przez pocztę franco przesłane.

Zwraca nakoniec Kommissyia Centralna Likwidacyyna uwagę Urzędników i Officyialistów na obwieszczenie z d. 6 Sierpnia r. b. w iaki sposób zaległe pensyie, oraz dyety i koszta podróży, przez każdego w szczególności udowodnione bydź maią. — Nikt zatem niemoże się spuszczać na to, że pensyia iego zaległa już przez właściwe Władze w ogólney liście, do Kommissyi Centralney Likwidacyyney przedstawioną została, lecz sam zebrawszy dowody winien dopełnić §. 15 zasad na dniu 27 Stycznia r. b. przepisanych, to iest: złożyć świadectwo istotnie zaległey pensyi, oraz świadectwo rzeczywistey czynney służby.

Ninieysze obwieszczenie, ażeby do powszechney doszło wiadomości, zostaie w pismach publicznych umieszczonem.

W Warszawie d. 27 Paźdz: 1824 r.

Radca Stanu, Prezes,

*Kalinowski.*

Sekretarz Jeneralny, F. *Starzyński.*

*Z Petersburga d. 4 Października d. K.*

*(Z Kuryiera Litewskiego.)*

Jey Cesarska Wysokość Wielka Xiężna Anna Pawłówna i Nayiaśnieyszy Jey Małżonek Xiążę Następca tronu Niderlandzkiego, szczęśliwie odprawili podróż swą z Bruxelli, i przybyli do miasta Gatczyna d. 27 z. m.

*Z Paryża d. 25 Października.*

Gdy Król onegday przed południem przechodził do kaplicy podał mu ieden z pensyionowanych officerów prośbę, i rzucaiąc mu się do nog rzekł: "N. Panie, gdy wszelka sprawiedliwość od Krola tylko pochodzi, przeto błagam o nią u nóg W. K. Mci. Monarcha odpowiedział mu łaskawie: Wstań, waleczny Mężu każę ci ią wydzielić.

Xiężna Berry odwiedziła także onegday niespodziewanie Inwalidów. Chociaż prosiła, aby ią nieprzyymowano uroczyscie, zastała iednak za wniyściem do Kościoła zebranych tam Gubernatora, sztab, duchowieństwo i wszystkich tameczných urzędników. Pod odbytey modlitwie kazała sobie Xiężna wszystko o-

kazać i wywiadowała się o naydrobn cysze urządzenia. Weszła w tey właśnie chwili do iadalney sali officerskiey, gdy spełniono zdrowie Króla. Zanucono zaraz na iey pochwałę piosnkę. Weszła także na wieżą i dziwiła się pięknemu z niey widokowi. Za powrotem do domu posłała dla służących tego zakładu 300 Fr. a 1000 do rozdania pomiędzy wdowy po Inwalidach.

Młody Xżę Montebello (syn Marszałka Lannes) znayduie się teraz w Dreznie i uda się ztamtąd do Warszawy, gdzie zaślubi się z Polką znakomitego rodu.

X. Molitor skazany został na półroczne więzienie za noszenie orderu Legii honorowey bez pozwolenia.

Za wyrokiem sądowym spalonych zostało 4000 exemplarzy pisma Dupuys u Chassriau drukowanego.

Człowiek nazwiskiem Prestat, który w półnoćney Ameryce mienił się bydź synem Ludwika XVI, powróciwszy ztamtąd do Hawru, kazał się nazywać Karolem X. Królem Francyi i Nawarry. Mimo tego iednak tytułu, został iako człowiek pomięszanych zmysłów zaraz uwięziony.

Wczoray zostało ciało zmarłego Króla z kaplicy, w ktorey dotąd stało, na katafalk do kościoła St. Denis przeniesione. Trumnę niosło 12 bocznych gwardyiaków, serce 2 kanoników, a wnętrzności 2 gwardyiakow. 6 honorowych gwardyiakow stało około katafalu. Dziś pochowane zostało ciało.

Xżę Doudeauville oddał Wielkiemu Jałmużnikowi serca Królow Ludwika XIII i XIV, i szczątki ciał Henryka IV i Maryi de Medycis, ażeby w grobach Krolewskich w St. Denis złożonemi zostały. Te bowiem iedne uszły zniszczenia w r. 1793.

Okropne trafiło się zdarzenie d. 3 Października niedaleko Verdun. Podczas polowania na dziki, młody Noel wystrzelił do zwierza, i w tey zaraz chwili usłyszał krzyk z mieysca, w którym iego oyciec stał. Pobiegł tam co prędzey i zastał z naywiększą boleścią oyca swoiego zabitego. Kula odbiła się nieszczęściem od szczecin zwierza i zabiła oyca. Syn zostaie w rozpaczy.

Przez przybyły w 15 dniach z wysp Kanaryyskich do Marsel ii okręt nadeszła wiadomość o wybuchnieniu Wulkanu d. 31 Sierpnia o godzinie 8 zrana na wyspie Lanecrotte o godzinę drogi od portu Recif. Wybuchnienie iego poprzedziły na dwa dni łoskot podziemny i trzęsienia ziemi.

*Z Lizbony d. 6 Października.*

Rząd nasz dochodzi nader ściśle odkrytego spisku, który d. 26 Września miał wybuchnąć. Królowa mieszka o 4 godziny drogi ztąd w pałacu Queluz, i nikt nie może do niey wniyść, kto nie iest wprzód wybadany i zrewidowany. Dowodca trzymaiącey straż gwardyi, sypia obok gabinetu Królowey. Kilkanaście osób chcących wniyść do pałacu Queluz, a niedaiących powodu, zostały uwięzione. Patryiarcha, ktoremu przypisuią, że naywięcey wpływa do tych zamachow, doznaie większych od Królowey względow. Rząd skazał go na wygnanie; lecz on dotąd nie uczynił temu zadosyć i miał oświadczyć, iż nie uczyni.

Poczynione już są przygotowania do zwołania Stanow; lecz przeciwna stro-

na tyle ma bydź przeważaiącą, iż rząd nie odważa się ich zwołać.

Handel upadł i naywiększa panuie tu nędza! zwłaszcza pomiędzy maytkami z braku zatrudnienia. (*Z pism Francuzkich.*)

*Z Madrytu d. 14 Października.*

Oba Ministrowie Zea Bermudez i Calomarda znayduią się ciągle przy Królu w Eskurial, i niewiadomo ieszcze, który z nich przeważy.

Król wzruszony łzami Pani Erro, żony byłego Ministra, rozkazał uwolnić go z więzienia, ale nie może z murów miasta Valadolidy wyiechać. Zona Jenerała Santa-Cruz, którey nie dozwolono rzucenia się Królowi do nóg, udała się do naczelnego Wodza woysk Francuzkich, Jenerała Digeon, który adjutantowi swoiemu rozkazał zawieść ią do Eskurial. Tymczasem mówią, że były ten Minister skazany będzie na śmierć, i że przywieziony tu bydź ma uwięziony Jenerał St. Marc. Nakoniec rozchodzi się wieść o nowym wyroku przebaczenia.

Rozkaz naszego Korregidora zabrania na przyszłość wszelkiego rodzaiu obelg, których dopuszczano się dotąd względem osób do więzienia lub na plac stracenia prowadzonych, gdyż takowe nie zgadzaią się ani z obyczaynością polerownego ludu, ani zasadami Religii Chrześciiańskiey, ale raczey pochodzą z nadużyciów czasów bezprawności. Przestępuiący takowe przepisy uwięzionemi będą iako przerywaiący publiczną spokoyność i iako tacy karanemi.

Mówią tu o utworzeniu rady państwa pod przewodnictwem Xięcia Infantado, które wszystkie czynności Ministrów przeglądać ma, nim Królowi do podpisu podane zostaną.

W Sewilli zaleconem zostało od władzy mieyscowey obcym Konsulom, aby nie okazywali się publicznie iak tylko w swoich mundurach.

W Bilbao dla własnego bezpieczeństwa kupcom nakazano, aby o godzinie 6tey swe sklepy zamykali, a dopiero za zupełnem rozwidnieniem się otwierali.

Gazeta tuteysza pod d. 12 b. m. zawiera wyrok Królewski, mocą którego ryż od zakazanego do wprowadzania zboża iest wyięty.

W Puerto-Real (niedaleko Kadyxu) założona teraz została szkoła handlowa, co iest wcale osobliwszą w Hiszpanii rzeczą. Uczą w niey Hiszpańskiey, Angielskiey i Francuzkiey historyi, tudzież jeografii, arytmetyki i kierunku kantorem. — W Kadyxie rocznica oswobodzenia Króla d. 1 Października, przez grzeczność dla woyska Francuzkiego, które w tym dniu obchodziło załobne nabożeństwo za zmarłego Króla Ludwika XVIII, odłożoną została do 3 b. m.

Wszyscy prawie znayduiący się w Gibraltarze wychodnie Hiszpańscy, oddalili się ztamtąd do Anglii, Tangeru lub Ameryki.

D. 2 Sierpnia Francuzki statek Chameau przybył z Kadyxu z 1000 broni do Teneryffy, którą uzbroić miano utworzony tam dla Ameryki batalion.

Ponieważ bardzo mało officerów artyleryi pozostało Królowi wiernych, przeto nakazał Krol, iż dotąd temu tylko gatunkowi broni przeznaczone prezydowanie w sądach woyskowych, rozciągać

się ma na przyszłość na wszystkich wyższych officerow.

Z Mexyku przez Hawannę i Kadyx nadeszło doniesienie, że Biskup Puebli de los Angelos (który w r. 1814 podpisał adres do Krola o uchylenie konstytucyi) stanął na czele Roialistów swoiego powiatu i łącznie z stronnikami Iturbida iśdź chce przeciw woysku Mexykańskiemu. O tem przynaymniey zapewniaią, że prowincyia de la Puebla de los Angelos oderwała się przez tego Prałata od ligi Mexykańskiey.

Listy z Lizbony zapewniaią, że tam zupełna panuie spokoyność, i że eskadra Angielska nie zaraz ieszcze opuści port tamteyszy, gdyż na nowo rozpisano dla niey na rok potrzebę wina.

*Z Londynu d. 22 Października.*

Parlament został na nowo do 6 Stycznia odroczony.

Po odbytey w Windsor d. 19 tayney radzie, dał J. K. M. prywatne posłuchania Ambassadorowi Austryiackiemu i Posłowi Szwedzkiemu. Nowy Poseł Pruski złożył Królowi list wierzytelny. Pomiędzy obecnemi Ministrami znaydowali się Xżę Wellington, Hr. Liwerpool, PP. Canning i Peel, tudzież Kanclerz Skarbowy.

Podług wiary godnych doniesień z Paryża znaczna część woyska Francuzkiego będzie w Styczniu roku przyszłego z Hiszpanii cofniona. Czwarta część dotychczasowego osadniczego woyska pozostać ma w twierdzach Hiszpańskich, inna także część stać będzie iako obserwacyyne woysko nad granicą, a reszta zostanie rozpuszczoną. Angielski rząd zostawać ma w zupełnem w tey mierze porozumieniu z Francuzkim.

W przeciągu 5 lat od d. 10 Października do tegoż dnia w r. 1823 wprowadzonych zostało do Anglii i Szkocyi 6 mill. 413,290 kwarterów zagranicznego zboża, a 1 mill. 464,301 cetnarów mąki.

Nie P. Adam, podług Gazety Goniec, odwiedził rząd Grecki, ale Kapitan Pechel przybył na okręcie Sybilla z pismem do admiralicyi Greckiey do Napoli di Romania.

Z Gibraltaru nadeszła tu wiadomość, że eskadra Algierska z 4 brygów i kilkunastu pomnieyszych okrętów złożona wypłynęła z Oran, dla krążenia przeciw Hiszpańskiem i Sardyńskiem okrętom.

Z Stambułu piszą, że Lord Strangford otrzymał od N. Cesarza Rossyi order Alexandra Newskiego.

Nowy kanał łączący rzekę Medway z Tamizą otworzony został dla spławu d. 14 b. m. z naywiększą uroczystością. Dzieło to, z którego we względzie wewnętrznych związków wielkich oczekuią korzyści i w doskonałości nie uchodzić ma Langwedockiemu kanałowi we Francyi, kosztował 4 lata pracy i 250,000 Fs.

Pierwszy pocztowy statek, który przez rząd nasz, dla utrzymywania związków z Laguiara i Kartageną (w południowey Ameryce,) urządzony został, udał się z Tamizy na morze. Jest z umysłu na ten cel zbudowany, płynąć ma szypko, iest 8 działami i inną bronią opatrzony, nazywa się Kolumbia. Wychód z Anglii do nowego świata iest tak wielki, iż ten statek nie oczekuiąc na towary, wyładowany został podroznemi i ich rzeczami.

Małżonka żyiącego teraz w Rzymie Hiszpańskiego Xcia Pokoiu (Emanuela Godoy) poiechała ztąd d. 19 b. m. do Bruxelli. Podczas swego tu bawienia, lubo pochodzi z panuiącego w Hiszpanii Domu, zachowała nayściśleyszę inkognito pod nazwiskiem Hrabiny Chinchon. Twierdzeniu zaś niektórych tuteyszych Gazet, iżby przez Króla do Windsor zaproszoną była, zaprzecza Gazeta Goniec.

Gazeta Glasgowska zawiera doniesienie z listu Porucznika Claperton do Konsula Angielskiego w Trypolu z Kano w Afryce pod d. 12 Lutego o śmierci zacnego iego towarzysza podróży, Doktora Ouddney, która nastąpiła d. 12 Stycznia w mieście Marmur, na zachodzie królestwa Bornu, i to z nadzwyczaynego w tym gorącym kraiu zdarzenia, to iest przeziębienia z przypadłego w nocy d. 26 Grudnia nader wielkieko mrozu.

Z powodu nieurodzaiu w wielu okolicach Anglii tego lata iabłek, podniosła się cena octu o 90 od sta.

Ogromny okręt z tratew drzewa zrobiony, na którym za pomocą masztów, żaglów i machin parowych zawiezionem bydź ma do Anglii okrętowe drzewo, otrzymał nazwisko Kolumba i dnia 5 z. m. wyszedł z Quebeku pod żagle. Niesie 3700 beczek, to iest dwarazy tyle niżeli okręt liniiowy pierwszego rzędu; lecz mimo tego nie nurza się głębiey w wodzie iak 21 stop, a osada iego składa się tylko z 80 ludzi. Z początku dozna wielu trudności, gdyż rzeka S. Wawrzeńca ma wiele miałczyzn. Parowy statek Herkules ciągnie ten olbrzymi okręt na linach. Ładunek na nim drzewa iest tak wielki, iakiego ieszcze nie widziano, składa się bowiem z 36 343 iodłowych dylow, 64 853 masztów, podłog, &c. 2824 sosien, 685 innego drzewa, i 41 dębow. Okręt ten oczekiwany iest codziennie na Tamizie, gdzie będzie rozebrany i wszystkie iego zapasy będą w magazynie P. Richardson w Limehouse złożone. Z tem wszystkiem budowca Kolumba, P. Wood, chce ieszcze większy wystawić kolos, który mieć ma 320 stop długości, 60 szerokości i 35 stop nurzac się w wodzie.

Achil Miurat, z którym wydział za Grekami w Ziednoczonych Stanach korespondował, pisze z Nowegoiorku pod d. 11 Sierpnia, iż parowy statek, który dotąd użyty był do przewożu między Nowoiorkiem a Nowym Orleanem, przez tamteyszych przyiacioł Grekow uzbroiony niezwłocznie zostanie na korwetę i Grekom w podarunku przesłany będzie, którym nowość takiego woiennego okrętu bezwątpienia nayważnieyszą uczyni przysługę.

W Nowym Orleanie panuie żółta gorączka i rada zdrowia zaleciła wszystkiem cudzoziemcom, aby miasto opuścili. Taż choroba okazała się i w Charlestowa.

Na dany wczoray wielki obiad przez Lorda Prezydenta miasta zaproszonych także było 4 młodzieńców Greckich, ktorych P. Bowring przyprowadził. Przybyli w narodowym swoim ubiorze i pozyskali powszechne dla siebie względy. Jeden z nich będący z Aten nazywa się Perikles.

Z ogłoszonego w tey chwili drukiem dzieła o stanie Grecyi (w r. 1823 i 1824) przez Pułkownika Stankope, kładziemy tu następuiący wyciąg:

Cudzoziemiec niełatwo wystawić sobie potrafi stan Grecyi. Mieszkańcy składaią się: 1) z Prymatów, którzy są na oligarchią czyli rządem Tureckim; 2) Kapitanów, którzy udaią się bydź demokretami, ale w istocie myślą tylko o władaniu i rabunkach; nakoniec 3) Ludu, którego charakter nie iest naganny i chce mieć udział w konstytucyi. Lud w Pelopenesie zostaie pod wpływem cywilnych i woyskowych Oligarchów, a lud wschodniey i zachodniey Grecyi szczególniey pod Kapitanami. Z tych zaś Odysseusz naywiększą ma przewagę. Oyciec iego nigdy nie uginał karku pod iarzmem Tureckiem; żył wolny i niepodległy iako rabuś Odysseusz Kapitan wychowany był pod znanym tyranem Ali Baszą Janiny. Jest skryty, wyniosły i skłonny był do tyranii, ale teraz przekonał się, iż tylko przez dobry rząd doyść można do chwały. Z tego powodu udał się tą drogą i wspiera lud i Rzeplitą. Negris, ktory nigdyś wyrok śmierci na niego podpisał, iest teraz iego Ministrem. Wyspy Hydra i Spezzia zostaią pod wpływem kilku bogatych Oligarchow, których gmin wspiera; Ipsara zaś iest czysto demokratyczną. Głównych stronnictw iest trzy: 1) Maurokordato, Oligarchowie wysp i kilku z Pelopenesu i ciało prawodawcze. Ta fakcyia iest za porządkiem i łagodnym despotyzmem pod obcym Królem lub inaczey urządzonym. Posiadała znaczną przewagę, ale teraz albo zmienić musi swoie zasady, albo utraci władzę. 2) Kolokotroni i kilku Kapitanów i Oligarchów Morei, którzy pragną władzy i rabunku. To stronnictwo upada szybkiem krokiem. 3) Ipsylanty, Odysseusz Negris i Massa ludu, którzy teraz są za republikańskiemi urządzeniami, ponieważ widzą, iż takim tylko sposobem utrzymać się mogą przy władzy. Teraz zachodzi pytanie, do którego z tych stronnictw przywiązać się ma uczciwie myślący człowiek? Wszyscy, którzy usiłowali naylepsze z nich utrzymać, zbłądzili. Ja inaczey postąpiłem i każdego z nich unikałem. Zarówno naganiałem ich błędy i chwaliłem, co dobrego zdziałały. Jest to naybezpieczenieyszy sposób postępowania dla człowieka, który niema geniuszu do politycznych intryg, taktyki czyli co dyplomatyką nazywaią. Stawia człowieka otwartego, prosto myślącego na równym, a nawet wyższym stopniu od zachwalonego polityka. W Grecyi i na wyspach panuie spokoyność, wyiąwszy dwa miasta, Napoli, które rząd kazał opasać (podczas nieposłuszeństwa Kolokotroniego) i Missolungi, które zawichszane iest przez Suliotów, graiących rolą pretorianów. Cywilizacyia i dobry rząd ustalaią się szczególniey przez ogłaszanie wszystkich czynów. W Grecyi znayduie się znaczny zaród cnot, ale tylko w wieśniakach. Naybardziey zbywa tam na dobrym reprezentacyynym ciele, dobrych prefektach, dobrych sędziach i dobrych pisarzach. Dwóch lub trzech czynnych i z charakterem Anglików mogliby w Grecyi wiele dobrego zrobić, ponieważ lud wzdycha do ulepszeń. Woyna przeciąga się dla niezgody pomiędzy zostaiącemi na czele rządu osobami, inaczey za pomocą pożyczki możnaby ią wkrótce ukończyć. Wschodnią i zachodnią Grecyią można 12,000 ludzi obronić. Skoro zamki nad Koryntską odnogą opanowane zostaną, można Patras 1000

ludzi do poddania się przymusić. Negrepont można także przez opasanie uzyskać. Lecz podczas tych działań mieszkancy Olimpu powstać powinni, dla zagrożenia Turkom z tyłu, w lecie mieć się odpornie, a w zimie działać zaczepnie. Przyłożyłem się szczególniey do zaprowadzenia edukacyi, iawności postępowań, zgody, woyskowey tęgości, i umnieyszenia władzy Oligarchów, starając się nadać ludowi więcey władzy, a iego reprezentantom więcey znaczenia. Wyznaię zresztą, iż z powodu ostatnich zwycięztw naylepsze mam nadzieie o Grekach, i te gruntuią się na cnotliwym charakterze ludu, na wszystkich uzbroionych mieszkańcach, na mnostwie pod kapitanków, na nagłem wyniesieniu się upadku ich wodzów, na miłości ich przodków, na przeciwnym interessie ich nieprzyiacioł, na przywiązaniu do wolności, i do co rocznych publicznych obiorów, i t. d.

Gazeta Edinburgska zawiera z listu który Jntendent kraiu van Diemens, Pan Scot, pod dniem 31 Maia roku b. do P. Dixon w Leith pisał, następuiący wyimek: Wyprawa, która na zgłębienie nowo odkrytey wielkiey rzeki w Nowey Hollandyi wyszła, znalazła pod brzegami wysepki, niedaleko zatoki Moreton leżącey, szczątki rozbitego okrętu, co podług wszelkiego podobieństwa przed 30 lat nastąpiło. Niema prawie wątpliwości, że to są szczątki okrętu Astrolabium Lapeyrousa, który zaraz po założeniu osady Botany-Bay ztamtąd na północ popłynął, a o którym od tego czasu żadney niemiano wiadomości.

— D. 23 —

Od niedawnego czasu znacznie tu podniosła się cena żelaza, to iest od 8 do 13 Fs. tony (2000 funtów.) Ławnik tuteyszy, który większą część maiątku swoiego włożył w żelazną hutę, zyska jak mówią, ieżeli się ta cena utrzyma, rocznie 90,000 Fs. więcey. Wytapia bowiem co tydzień 5000 tonów.

Ludność Jrlandyi podług ostatniego spisu wynosi 6 mill. 816,649 dusz.

Za kilka dni wyydzie tu z druku tłumaczenie dzieła Niemieckiego Zimmermana o samotności.

Podług oznaymienia Brazyliyskiego Ministra skarbowego Perreira, zaięcie własności Portugalskich uważać tylko należy iako środek do zmuszenia tego narodu do uznania niepodległości Brazylii, i skoro to nastąpi zaraz zwróconemi zostaną. Z tego to zapewne powodu zachodzi często sprzeczka o zdobyczowe pieniądze z Lordem Cochrane i rządem.

Z Nowegojorku piszą, iż gdy Jenerał Lafayette podczas swoiego tam pobytu, odwiedził także Afrykański instytut, w którym uczy się 600 Murzyńskich chłopców powitał go iedynastoletni Murzyński chłopiec temi słowy: " Jenerale Lafayette! w moim i współuczniów imieniu niechay mi będzie wolno wynurzyć Ci szczere i naypokornieysze podziękowanie za łaskawe dziś nas odwiedzenie. Widzisz tu kilka set ubogich Afrykańskich dzieci, doznaiących z dziećmi iaśnieyszey farby dobrodzieystw wychowania. Dziwiąc bohaterskie Twoie czyny, któreś dla Ameryki okazał, nigdy nie zapomniemy, że Jenerał Lafayette odwiedzaiąc nasz Instytut, sprzyia także oświeceniu Afrykanów.,,

DODATEK
DO Nro 90.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA dnia 10 LISTOPADA 1824 roku we ŚRODĘ.

*Z Wiednia d. 2 Listopada.*

N. Król Bawarski przybył tu wczoraw o godzinie 2giey zpołudnia i wysiadł do zamku C. K. W wieczór N. Cesarzowa, N. Król Bawarski i J. C. W. Arcyxiążę Następca tronu zaszczycili obecnością swoią C. K. nadworny Teatr przy bramie Karyntskiey i od licznie zebraney Publiczności z nawiększemi okrzykami radości przyięcemi zostali.

Dziś o godzinie 6 w wieczór przybyła N. Królowa Bawarska, wraz z N Królewną Zofiją, narzeczoną J. C. W. Arcyxięcia Franciszka Karola, i obiema drugiemi córkami do Schönbrun, gdzie od Nayiaśnieyszych Cesarstwa i Króla Bawarskiego przyiętemi zostali.

Zaślubienie J. C. W. Arcyxięcia Franciszka Karola z J K. W. Królewną Bawarską Zofiią, nastąpi d. 4 b. m. w kościele Dworskim XX. Augustyianów.

*Od brzegów Menu d. 28 Października.*

Xiąże Bei, Infant Portugalski Michał, który od 17 do 23 b. m. w przeieździe do Wiednia bawił w Karlsruhe, doznawał wszystkich honorow, iakich tylko zachowane przez niego inkognito dozwalało. Nie przyiął wprawdzie dworskiey usługi i ekwipażów, ale znaydował się na danych dla niego wielu uroczystościach, i tak dalece podobał się Xiążęcey Rodzinie przez rozsądną swoią ciekawość i chwalebne postępowanie, iż Wielki Xiążę często niespodziewanie go odwiedził. 22letni ten Infant wprawił się iuż dosyć w ięzyk Francuzki, i gimnastyczne sztuki nie są mu nieznane: ieździ dobrze na koniu i odznaczył się podczas wielkiego polowania w parku W. Xcia trafnem strzelaniem; ubił sam 8 dzików i kilku danielow. D. 23 udał się w dalszą podroż do Wiednia przez Sztuttgard i Minchen.

Podług listu Szwaycarskiego woyskowego, ktory od 18 miesięcy bawi w Grecyi, woyska Greckie są iuż po większey części na Europeyski sposób urządzone i z naywiększą dokładnością czynią obroty. Woyskowy ich zapał przechodzi wszelką pochwałę, tylko zbywa im na materyiałach. Potrzebni dla woyska rzemieślnicy tak są rzadkiemi, że osiadły w Koryncie kupiec Francuzki, który w młodości prowadził ciesielkę, po-

rzucił handel, i chwycił się robienia lawetów i wozów ammunicyynych. Kowale i kołodzieie mogą bydź pewnemi zrobienia w Grecyi maiątków.

*Z Rzymu d. 14 Października*

Oczekiwany tu iest nowy Austryiacki Poseł, i sądzą, iż będzie nim Baron Lebzeltern.

Dla filozoficznego fakultetu w tuteyszym Uniwersytecie oznaczonych iest 12 nauczycielów, z których professorami metafizyki i historyi naturalney są Jezuici.

W dzisieyszey Gazecie tuteyszey *Diario* umieszczony list z Korfu pod d. 30 Września zawiera: że wedle powieści kapitana okrętowego, który d. 25 z Scio przybył, co Kapitan Alessopulos (przybyłey z Itaki brygantyny) i wiele listów z Zante, Cefalonii Morei potwierdzaią, flotta Egipska w kilkunastu potyczkach między Rodus, Stanchio i brzegiem Karamanii zupełnie pobitą i zgoła zniszczoną została. Przeszło 100 okrętów częścią spalonych, częścią zabranych zostało. Dowodca tey flotty Ibrahim Gibraltar zginął. Ibrahim Basza i inny Europeyski Basza rzucili się na barkę, lecz ta wraz z fregatą z niezmiernemi skarbami została przez Greków zabrana i do Nauplia zaprowadzona. Turecka flotta miała także bydź świeżo pobitą i utraciła kilkanaście woiennych i przewozowych okrętów.

*Od granic Tureckich d. 11 Października.*

Gazeta Powszechna zawiera następuiący wypis z listu niedawno przybyłego do Morei Niemca pod d. 11 Września z Missolungi:

Maurokordato ciągle ieszcze stoi z woyskiem swoim o 8 godzin ztąd drogi na wzgorzach około klasztoru Ligowitz; o 4 godziny drogi daley stoi Jenerał Dzonga z przednią strażą, a daley ieszcze o 4 godziny zamknęli się Turcy w zamku Karavansera, tak iż obie strony dotąd nieczynne, dosyć daleko od siebie stoią. Korpus Maurokordato wynoszący początkowo do 3000 ludzi, zmnieyszył się znacznie przez częste oddalanie się żołnierzy, którzy lubo są płatnemi, ale mizernie żywionemi. Ma pod swoiemi rozkazami kapitanów Alexaki, Makri, Zukka, &c. którzy lepiey znaią sztukę odporu, niżeli zaczepną. — D. 7 b. m. pociągnęło około 2000 Turków z Karawansera przez doliny aż do zniszczonego przed dwiema laty miasta Vrachori, zazapalili kilka domów, chat i winnic, zrabowali i zabrali do niewoli kilkunastu wieśniaków. W tym razie dał się uczuć w korpusie Maurokordato niedostatek jazdy i regularnego woyska. Patrole nie uwiadomiły o postępie nieprzyiaciela, a żołnierze w mniemaniu, iż piechota niepotrafi oprzeć się jeździe, niechcieli wyruszyć. Tak więc z klasztoru Ligowitz widziano wznoszące się na równinie płomienienie, a nazaiutrz uchodzących Turków z swoią zdobyczą, bez pospieszenia uciśnionem wieśniakom na pomoc lub odbicia nieprzyiacielowi uwożoney zdobyczy. — Tu w Missolungi panuie spokoyność, lubo nie zbywa na stronnictwach powodowanych rożnemi interessami. Kommissyia z 3 członków złożona, sprawuie w nieobecności Maurokordato iego władzę. Sprawiedliwość udzielana iest w pierwszey instancyi przez sędziów pokoiu, w dru-

giey przez wyższy trybunał, a w trzeciey przez sąd odwoławczy. Dozor policyi ma tylko nazwisko; lecz iest tu także urząd celny ustanowiony. — Dwie będące tu prassy drukarskie dostawiaią wydawaną tu przez Szwaycara Meyer Gazetę i często żądane odciski konstytucyi. Missolungi iest od strony morza przez płytkość wody, a od lądu przez wały i rowy przeciw napadowi Turków zabezpieczone. Założona na tey wyspie warownia Antoliko iest także batteryiami obwarowana, a krzyżowy szaniec broni zrodłowey wody do tego miasta płynącey. — Klima Missolungi okazało się szczególniey dla Anglików szkodliwem, z których wielu umarło, a inni choremi odpłynęli. Zrządzone tego lata przez wielkie upały słońca i zaraźliwe wyziewy gorączki dotchnęły nietylko kraiowców, ale i cudzoziemców. — Podług doniesień z Romani di Napolia ma się to miasto coraz bardziey upiękniać i staie się ludnieyszem, osiadło tam iuż bowiem wielu cudzoziemcow. Tworzony tam pułk regularnego woyska liczy iuż 200 ludzi. Dwa takież pułki, ieżeli będzie fondusz na to, maią bydź w Atenach i Missolungi utworzone. — Ubior ich będzie Albański. — Kolokotroni miał z Petro Beiem rozmawiać, lecz niewiadomo gdzie; pewnie czynią nową zmową. Odysseusz, który oddawna z swoią rodziną i swoiemi skarbami oszańcował się na gorze Parnassu, należał wszelako do ostatnich pod Valona zwycięzkich potyczek.

Prywatne listy z Smirny i Korfu podług wzmiankowaney wyżey Gazety Powszechney, iednozgodnie głoszą, że Turecko-Egipska flotta stoczyła dnia 25 Września nową, ale znowu nieszczęśliwą potyczkę z Grekami między Samos i Pathomos, i że uszła tylko do Mitelene z 35 okrętami, które 24 Greckich ścigało. Wszystkie przewozowe okręty, albo zostawione zostały w Budrun, albo są przez Greków zabrane. Główny cios w ostatniey potyczce padł na dowódzców. Grekom, ktorzy w poprzednich rozprawach pod Rodus, Kos, Karamanskiemi brzegami i Budrun spaliwszy zabrawszy lub zatopiwszy około 100 pomnieyszych i większych okrętów, udało się na koniec ich wytrwałości zapalić ostatnią i naypięknieyszą fregatę Vicekróla Egipskiego. Znaydował się na niey syn iego, Jbrahim Basza i Admirał Jsmael Gibraltar, były adiutant Jenerała Francuzkiego Grouchy, który stawszy się Mahometanem i Baszą, kierował od wielu lat woyskowemi urządzeniami Vicekróla Egipskiego. Gdy ci ratowali się z palącego okrętu na inny, dostali się pomiędzy łodzie Greckie, które w takowym przypadku zawsze znayduią się na podoręczu, dla zabierania jeńców, i zostali w tryumfie z iedną fregatą i statkiem, na którym znaydowało się 8 mil. Tureckich piassrow, do Napoli di Romania zaprowadzonemi. W drugiey potyczce pod Rodus zdobyli także Grecy 32 przewozowych okrętów, częścią flotty Tureckiey częścią Egipskiey. Poymanie Jbrachima Baszy zdaie się byłż więcey nad wszystko w teraźnieyszey kampanii dla Greków stanowczem; trudno, aby oyciec potrafił go siłą z rąk Grekow wyrwac, a znaczny za niego okup będzie dla nich bardzo dogodnym dla wystawienia nowych palnych statków.

Listy z Alexandryi pod d. 25 Września donoszą, iż przybyłe tam fregaty

Angielska, Austryiacka i Francuzka przywiozły Chrześciianom zostaiącem w słubie Vicekróla rozkaz, aby opuścili iego okręty i na ląd wysiedli.

## Teatr Narodowy.

We Czwartek d. 11 Listopada r. b. daną będzie Komedyia w 2 aktach wierszem tłomaczona: *Burmistrz Oberżysta, czyli Oberżysta Burmistrz.* Potem nastąpi Komedyio-Opera w 1 akcie: *Utraryuszek.* Zakończy spektakl przez JP. Heisa ułożony i exekwowany w 1 akcie Balet, pod nazwiskiem: *Pasterze w gorach Alpeyskich, czyli ostrożność niepożyteczna.*

*Dnia* 8 i 9 *Listopada* 1824 *r.*

Cena Zbóż róznego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

| Korzec | 1. Zł. | 1. gr. | 2. Zł. | 2. gr. | 3. Zł. | 3. gr. | 4. Zł. | 4. gr. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| — *Pszenicy* | 10 | 15 | 10 | — | 9 | — | 8 | 15 |
| — *Zyta* | 6 | 20 | 6 | — | 5 | 15 | 5 | — |
| — *Jęczmienia* | 5 | — | 4 | 15 | 4 | — | — | — |
| — *Owsa* | 3 | 24 | 3 | 18 | 3 | 12 | 3 | 6 |
| — *Jagieł* | 15 | — | 14 | — | 13 | — | 12 | — |
| — *Grochu* | 7 | — | 6 | 15 | 6 | — | 5 | 15 |
| — *Rzepaku* | 14 | — | 13 | — | 12 | — | 11 | — |

*W Gdańsku dnia* 1 *Listopada.*

Łaszt 30 Korcy wynoszący.

| | | |
|---|---|---|
| Pszenicy | od Złp. 480 | do 600. |
| Żyta | — — 210 | — 240. |
| Jęczmienia | — — 180 | — 198 |
| Owsa | — — 162 | — 180 |
| Grochu | — — 270 | — 300. |

## LOTERYIA KRAIOWA.

W 111 Ciągnieniu dnia 10 Listopada r. b. w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

14. 70. 3. 61. 18.

Przyszłe 112 Ciągnienie dnia 17 Listopada r. b. przypada.

## UWIADOMIENIE.

Pani Le Dru ma honor uwiadomić Prześwietną Publiczność, iż po otrzymanem pozwoleniu od Wielkiey Rady Uniwersytetu Krakowskiego, d. 12 Listopada otworzy Pensyią dla Panien, w którey uczyć będzie tego wszystkiego, co stanowić może dobrą i świetną edukacyią.

Pani Le Dru przyymuie całe i pół Pensyionarki i Panny dochodzące. Pensyia iey znayduie się w kamienicy pod Nrem 549 w ulicy Floryiańskiey na przeciwko Hotelu pod Opatrznością.

## DONIESIENIE.

Sąd Dominikalny Dóbr Państwa Mährisch-Budwitz, Hrabiego Maxymiliana Wallis dziedzicznych, w powiecie Znaimskim, Margrabstwie Morawskim leżących ninieyszem obwieszcza: iż po zmarłym Janie Negedly, byłym Rewidencie Rachunków przy Sądzie tuteyszym, mocą Testamentu iego, Magdalena Negedly, Córka rodzona Wilibalda Negedly, Brata Testatora, podług liczby głow, powołaną została na Sukcessorkę.

Gdy mieysce iey pobytu nie iest wiadomem, a łatwo bydź może, iż taż, w Państwach dziedzicznych Ces: Austr: nie znayduie się: przeto Sąd tuteyszy Dominikalny postanowił i przydał iey zastępcę i kuratora nieobecności, w osobie Pana Schopf Justycyaryusza tu zamieszkałego.

O czem wspomniona Magdalena Negedly mocą ninieyszego Edyktu, w tym uwiadomia się celu, ażeby w przeciągu 3ch miesięcy, ustanowionemu Kuratorowi, alboliteż wprost Sądowi tuteyszemu, o użyciu i mieyscu pobytu swego, wiadomość udzieliła, gdyż w razie przeciwnym uważaną będzie wprawdzie za żyiacą, lecz iako z zamieszkania swego niewiadomą, spadek w miarę ilości głow podzielonym, a scheda sukcessyyna na głowę iey przypadaiąca, do Depozytu Sądowego złożoną będzie.

Dan w Sądzie Dominikalnym Państwa Mährisch-Budwitz dnia 25 Sierpnia 1824 roku.

Za zgodność tłomaczenia:
*Raubach.*